

Szczegółowe zasady postępowania w razie przeszukania kancelarii lub innych pomieszczeń
adwokata

1. W przypadku planowanych czynności przeszukania adwokat powinien w pierwszej kolejności:
 - a. zapoznać się z celem i podstawą prawną przeszukania oraz ustalić w jakim charakterze występuje (np. czy jest osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa)
 - b. skontaktować z Okręgową Radą Adwokacką i wnioskować o uczestnictwo przedstawiciela Rady w czynnościach przeszukania.
2. Do czasu przybycia przedstawiciela Rady czynności przeszukania powinny zostać wstrzymane.
3. W czynnościach przeszukania powinien czynnie uczestniczyć adwokat i przedstawiciel samorządu adwokackiego.
4. W przypadku przeszukania bez uprzedniego polecenia sądu lub prokuratora, adwokat powinien niezwłocznie złożyć do protokołu wnioski o doręczenie postanowienia sądu lub prokuratora o zatwierdzeniu przeszukania.
5. Adwokat powinien wskazywać akta i pliki przechowywane na urządzeniach elektronicznych w taki sposób, aby nie naruszyć ochrony danych innych klientów, których spraw przeszukiwanie nie dotyczy.
6. Jeżeli przeszukiwanie odbywa się u adwokata, który nie jest podejrzanym, a w materiałach, które zostały znalezione czy też mają zostać wydane, znajdują się informacje objęte tajemnicą zawodową bądź mają charakter osobisty, adwokat powinien o tym fakcie poinformować podmiot dokonujący przeszukania. Materiały te powinny zostać niezwłocznie przekazane bez odczytywania prokuratorowi lub sądowi w opieczętowanym opakowaniu.
7. W przypadku gdy znalezione materiały obejmują okoliczności związane z wykonywaniem funkcji obrońcy, adwokat powinien niezwłocznie poinformować o tym fakcie organ dokonujący przeszukania. W tym przypadku organ pozostawia przedmiotowe dokumenty bez zapoznawania się z ich treścią lub wglądem.
8. W razie jakichkolwiek nieprawidłowości w toku przeszukania adwokat powinien zgłaszać swoje uwagi i pilnować czy są protokołowane.
9. Przed podpisaniem protokołu przeszukania adwokat powinien zapoznać się z jego treścią.
10. W razie zatrzymania materiałów związanych z prowadzoną sprawą, adwokat powinien o tym fakcie poinformować klienta.

Niniejszy zbiór zasad został opracowany w oparciu o obowiązujące przepisy kodeksu postępowania karnego jak i przepisy ustawy z dnia 26 maja 1982r. Prawo o adwokaturze oraz Zbiór Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu (Kodeks Etyki).

Zgodnie z § 20 Kodeksu Etyki „W przypadku dokonywanego przeszukania w lokalu, w którym adwokat wykonuje zawód, lub w mieszkaniu prywatnym adwokata, jest on obowiązany żądać uczestniczenia w tej czynności przedstawiciela samorządu adwokackiego”. Żądanie uczestnictwa przedstawiciela samorządu w czynności przeszukania jest uzasadnione nie tylko koniecznością czuwania nad poprawnością samej czynności przeszukania ale również obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej i obrończej przez adwokata. Zgodnie z § 19 Kodeksu Etyki adwokat zobowiązany jest zachować w tajemnicy i zabezpieczyć przed ujawnieniem lub niepożądanym wykorzystaniem wszystko, o czym dowiedział się w związku z wykonywaniem obowiązków zawodowych. Tajemnicą objęte są nie tylko materiały znajdujące się w aktach adwokackich, ale również wszystkie wiadomości, notatki oraz dokumenty dotyczące sprawy, które zostały uzyskane od klienta lub innych osób, niezależnie od miejsca w którym się znajdują.

Zgodnie z brzmieniem art. 219 § 1 k.p.k. przeszukanie może nastąpić w celu wykrycia lub zatrzymania albo przymusowego doprowadzenia osoby podejrzanej, a także w celu znalezienia rzeczy mogących stanowić dowód w sprawie lub podlegających zajęciu w postępowaniu karnym.

W przypadku przeszukania adwokat powinien zapoznać się w pierwszej kolejności z postanowieniem o przeszukaniu oraz na tej podstawie ustalić cel przeszukania, jego podstawę prawną oraz ewentualnie jakie przedmioty mają być znalezione czy też zatrzymane. Ponadto powinien ustalić czy w związku z przeszukaniem istnieje zagrożenie ujawnienia informacji objętych tajemnicą zawodową czy też obrończą. Zasadne jest również ustalenie czy przeszukanie następuje w związku z podejrzeniem adwokata o popełnienie czynu zabronionego czy też w związku z prawdopodobieństwem odnalezienia dowodów w związku z popełnionym przestępstwem.

Zgodnie z brzmieniem przepisu art. 225 § 1 k.p.k. jeżeli przeszukanie dokonywane jest u adwokata, który nie jest podejrzanym, a w dokumentach, pismach czy też nośnikach elektronicznych, które zostały znalezione czy też mają zostać wydane, znajdują się informacje objęte tajemnicą zawodową bądź mają charakter osobisty, adwokat powinien o tym fakcie poinformować podmiot dokonujący przeszukania. Takie dokumenty powinny zostać niezwłocznie przekazane bez odczytywania prokuratorowi lub sądowi w opieczętowanym opakowaniu.

Natomiast gdy adwokat jest podejrzany o popełnienie przestępstwa, tryb przeszukania determinuje przepis art. 225 § 2 k.p.k., który odstępuje od powyższej zasady.

W przypadku gdy znalezione pisma lub dokumenty obejmują okoliczności związane z wykonywaniem funkcji obrońcy, adwokat powinien niezwłocznie poinformować o tym fakcie organ dokonujący przeszukania. W tym przypadku organ pozostawia przedmiotowe dokumenty bez zapoznawania się z ich treścią lub wglądem.

Żądanie uczestnictwa w przeszukaniu przedstawiciela samorządu adwokackiego powinno zostać zaprotokołowane, i do casu jego przybycia wszelkie czynności powinny zostać wstrzymane. W przypadku gdy organ dokonujący przeszukania nie wstrzyma swoich czynności, adwokat może żądać zaprotokołowania swojego sprzeciwu co do tych czynności.

Należy również pamiętać, iż w przypadku przeszukania bez uprzedniego polecenia sądu lub prokuratora, adwokat powinien niezwłocznie złożyć do protokołu wnioski o doręczenie postanowienia sądu lub prokuratora o zatwierdzeniu przeszukania.

Jeżeli przeszukanie odbywa się w kancelarii kilkusobowej, a adwokat, u którego ma być dokonane przeszukanie jest nieobecny, osoby obecne w kancelarii powinny żądać zaniechania przeszukania z uwagi na fakt, iż nie będzie możliwe ustalenie czy dokumenty bądź pisma nie zawierają informacji objętych tajemnicą zawodową lub obrończą. Wstrzymanie przeszukania powinno nastąpić do momentu przybycia adwokata do kancelarii, a jeżeli jest to niemożliwe z uwagi na dłuższą nieobecność adwokata, można zaproponować stosowne zabezpieczenie dokumentów i pism adwokata przed dostępem dla osób trzecich bądź w ostateczności skorzystać z procedury opisanej w art. 225 § 1 k.p.k.

Adwokat podczas przeszukania powinien czuwać na poprawnością dokonywanych czynności, a w szczególności uczestniczyć w czynnościach szukania, segregacji, kopiowania dokumentacji, a ponadto czuwać czy kopiowane dane nie zawierają informacji dotyczących innych klientów czy też innych spraw. Wszelkie nieprawidłowości powinny zostać wskazane do protokołu, a adwokat powinien czuwać nad ich zaprotokołowaniem. Jest to istotne z uwagi na wykorzystanie ww. dokumentów jako dowodów w postępowaniu zgodnie z zasadami wynikającymi z art. 178 – 181 k.p.k.

Adwokat, który korzysta w swojej pracy z nośników oraz urządzeń elektronicznych, na których przechowuje informacje powinien stosować oprogramowanie i środki zabezpieczające przed ich niepowołanym ujawnieniem, co reguluje wprost § 19 ust. 5 Kodeksu Etyki. Podczas przeszukania adwokat powinien wyselekcjonować materiały do tych, które odnoszą się do sprawy związanej z dokonywanym przeszukaniem. Adwokat powinien wskazać przeszukającym, które pliki dotyczą sprawy. Adwokat powinien czuwać nad ochroną danych

osobowych innych klientów. Ponadto wszelkie czynności związane z zatrzymaniem nośników elektronicznych, które zawierają informacje objęte tajemnicą zawodową, powinny być dokładnie opisane co do sposobu zabezpieczenia w protokole przeszukania.

Adwokat powinien czuwać aby protokół przeszukania zawierał dokładny spis wszystkich zajętych przedmiotów, dokumentów wraz ze wskazaniem zabezpieczenia.

Adwokat może żądać wydania kopii zajętych dokumentów, jeżeli są mu niezbędne w związku z prowadzoną sprawą.

Adwokat oraz przedstawiciel samorządu adwokackiego powinni zapoznać się z treścią protokołu przeszukania przed jego podpisaniem, a w szczególności upewnić się czy zawiera on wszelkie elementy wskazane w art. 229 k.p.k. oraz czy zostały zanotowane wszelkie zgłoszone w trakcie przeszukania uwagi. Ponadto adwokat powinien żądać wydania kopii protokołu.

Adwokat, u którego dokonano przeszukania i zajęto dokumenty w związku z prowadzoną sprawą powinien o tym fakcie poinformować klienta.

Adw. Małgorzata Krzyżowska

Okręgowa Rada Adwokacka w Poznaniu